

УДК 657.6

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТУ - ФОРЕНЗІК

Дубініна М.В., д.е.н., професор
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Сиздікова Е.Ж., к.е.н.
Карагандінський університет ім. академіка Е.А. Букетова

Корупція і шахрайство можуть процвітати як на великих підприємствах, так і в невеликих компаніях. При цьому власники бізнесу часто навіть не здогадуються про витік грошових коштів. Поряд із відчутними фінансовими втратами шахрайство тягне за собою негативні наслідки для репутації відповідної компанії, що, в свою чергу, досить активно впливає на її здатність забезпечувати ефективну діяльність. Таким чином, наявність ефективних механізмів попередження і виявлення шахрайства і боротьби з ним має ключове значення для захисту інтересів компанії від цих негативних наслідків. Визначити, чи існує така небезпека, допомагають форензик-фахівці. Тому виявлення і припинення неправомірних економічних дій у компанії стає вкрай актуальним завданням, з яким можуть впоратися досвідчені фахівці, які володіють навиками застосування інструменту – форензик.

В цілому поняття «форензик» використовується для характеристики незалежної ініціативної діяльності з проведення робіт щодо розслідування, експертизи, аналізу, оцінки, врегулювання ситуацій та розробці процедур, спрямованих на протидію шахрайству, корупції, комерційному підкупу, оцінці договірної діяльності, врегулювання розбіжностей між сторонами з фінансових і ділових питань.

Інструмент – форензик це поєднання юридичного і фінансового аудиту та судово-бухгалтерської експертизи. Тому до проведення процедури форензик мають бути залучені фахівці всіх цих профілів, які зможуть комплексно перевірити абсолютно кожна трансакцію, знайти порушення там, де його, на перший погляд, немає [1].

Таким чином, під поняттям «форезік» слід розуміти комплекс заходів щодо врегулювання фінансових, економічних, правових, комерційних та інших питань, які містять у собі істотні економічні ризики, що здійснюються аудиторськими, консалтинговими та спеціалізованими компаніями для задоволення інтересів власників (акціонерів) компаній різних організаційно-правових форм.

Пандемія у світі та як наслідок, погіршення фінансових показників діяльності суб'єктів господарювання, змушує власників вживати заходів направлених на підвищення ефективності роботи компаній. Однією з причин погіршення фінансових показників діяльності суб'єктів господарювання є шахрайські дії та халатність з боку персоналу.

Найбільш розповсюдженими способами виявлення шахрайства в українських компаніях є внутрішній аудит і неофіційні внутрішні джерела. Останні і в світі виступають найбільш частим способом виявлення, але на відміну від України для їх використання вибудовується ефективний і безпечний канал отримання інформації – «гаряча лінія» (телефонна або у вигляді онлайн-форми). В Україні ж його використовують тільки 9% компаній і приблизно стільки ж сприймають як ефективний канал [2].

Майже третина випадків шахрайства була виявлена випадково. При цьому, частіше за інших, практику випадкового виявлення відзначають представники секторів торгівлі та промисловості, у яких дуже часто проявляються випадки шахрайства. Неофіційні внутрішні джерела частіше сприяють виявленню фактів шахрайства в галузі сільського господарства, технологій, транспорту і логістики.

Досвід залучення зовнішніх консультантів для незалежних розслідувань мають лише 10% українських компаній. Однак, як показує практика, саме незалежний, незаангажований погляд зовнішнього фахівця на систему контролю і бізнес-процесів дозволяє створити якісну систему превентивних механізмів протидії шахрайським діям і в цілому, підвищити ефективність бізнес-процесів компанії.

На даний час зарубіжні компанії активно використовують незалежні економічні розслідування в якості такого інструмента, як форензик, що допомагає здійснити реструктуризацію бізнесу з метою забезпечення його більшої ефективності шляхом:

- аналізу бізнес процесів;
- визначення точок ризиків і сірих зон в бізнесі;
- визначення неблагонадійних суб'єктів в бізнесі;
- формування карти ризиків бізнесу;
- побудови системи контролів в бізнесі.

Поняття «форензик» в Україні розуміють лише одиниці експертів. Сьогодні цю специфічну послугу, тільки почали пропонувати вітчизняному бізнесу. Поки що, на нього звертають увагу невеликі компанії.

З метою розвитку даного виду послуг в Україні також необхідно врахувати зарубіжний досвід процесу підготовки фахівців в галузі форензик. А саме, потрібно розпочати підготовку фахівців з форензик шляхом включення до навчальних програм закладів вищої освіти спеціалізованих курсів. «Форензик», як інструмент дослідження, дозволяє отримати реальну оцінку бізнесу, визначити фінансове становище та тенденції розвитку підприємства, а в результаті отримати інформацію, яка якісно вплине на прийняття ефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Dubinina M., Ksonzhyk I., Syrtseva S. (2018). [Forensic accounting: the essence and prospects of development in Ukraine](#). *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 4, № 1. pp. 131-138.
2. Ковбель А. Форензик – что это и зачем? URL: <http://www.grushevskogo5.com/blog/forenzik-chto-eto-i-zachem/>